

SZONDI GYÖRGY

„Bolgár rövidек”

TÉTELEK

1. 1979-ben megjelent magyarul Atanasz Dalcsev (1904—1978) Töredékek c. kötete. Őt idézem: Ki a tökéletességre tör, töredéket teremteni kárhoztatott.

2. 1987-ben bontott zászlót a *nava*. 1990-ben már azonos nevű periodikában gyülekeztek a filozófiával s elmélettel megtámogatott „bolgár rövidék”. A „nava-manifesztum” (Ivan Metodiev a gazda s az értelemadó) első pontja így hangzik:

Amennyivel több energia születik a szavak között, annyival kevesebb szóra van szükség. Amennyivel kevesebb szóra van szükség, annyival szabadabb a kifejezési forma. Mert bizonyos számú szó felett már (ritmikai, intonációs, gondolati, szerkezeti) ismétlés következik mindig, az ismétlés szabályt szül, a szabály pedig a szabadság halála. Sok szó — kevés szabadság. Az ezen elvet megvalósító legrövidebb formák összessége — ez a *nava*.

3. Az 1990-ben felsokasodott új bolgár irodalmi lapok egyike a *Fragmenti* volt, Plovdivban jelent meg — száz példányban.

4. „A fragmentum alkotóelemeire bontja a gondolatot, azoknak különös értelmet s önálló létet ad, és új térszerkezet jelenik meg.

A világot teremtve Isten töredékeket teremtett.”

5. Folyóíratosodás, szakértáborba szökés nélkül és előtt is — mondjuk — konstatálható volt bolgár irodalomszerte az utóbbi évtizedekben egyre erősödően a rövid „műfaj” (inkább: megformálás, megjelenés) „szerepe”.

6. Lehetett érettség, bök, dac, távlattalanság, ellenhatás, csömör, lepel — véltém-mondtam másutt már.

7. A nyolcvanas, hetvenes, hatvanas... években mint közlésre méltatlant, mint mellékterméket a bolgár szerkesztőségek szinte-szinte csak elutasították a néhány soros verseket, az aforisztikus prózát, a mondat-gondolatot.

8. Bizony idegesítőek voltak (lehetek) a hatalom számára a „kicsi készek”. Hát ily kurtán elmondható a MI — fricskázik engem ez itt? A széles távlatokban hömpölygő hatalmas egységességben idekérészkedik kéretlenül holmi körompizokkal?

9. Félretette a szavakat is, élére állítva mind. S miket jobb napokra kuporgatott — elő-előcsempészett belőlük kicsinyként.

10. „Az endorelativizmus jelképe a dinoszaurusz, amely elemésztette magát utánunk, és el- s kipusztult, mert mi még sehol se voltunk.” (Ljudmil Sztankov)

11. A köztes lét rövid. A bennünk vezető út. A hangzás és a visszhang. Apróság.

A majd következő irodalmi „apróságok” eredetileg bolgárul „szóltak”.

12. Kiindulás: ki a rögöt nem becsüli, hegyekben legyen csak része. Bon-
takozás: a) Birok az élet. b) Aranyrögöt lelteni lehet, aranyhegyet halmozni.

13. Mert: sietünk élni?, a gondolat merészkedése?, szárnycsapások?, húz
a föld?

14. Magam is. Így is — úgy is:

*Hordozom kereszted
én szálka
vagyok csak belőle
szemedben*

*Noszja kraszta ti, ot nego
obacse treszkà szam
szamo v tvojte ocsi.*